

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Mäntylä, Katja; Veivo, Outi; Pollari, Pirjo; Toomar, Jaana

Title: English only? : kielten opettajien käsityksiä kielivalintojen monipuolistamisen esteistä ja keinoista

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittajat, 2021

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Mäntylä, K., Veivo, O., Pollari, P., & Toomar, J. (2021). English only? : kielten opettajien käsityksiä kielivalintojen monipuolistamisen esteistä ja keinoista. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(2). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2021/english-only-kielten-opettajien-kasityksia-kielivalintojen-monipuolistamisen-esteista-ja-keinoista>

English only? Kielten opettajien käsityksiä kielivalintojen monipuolistamisen esteistä ja keinoista

Huoli Suomen ja suomalaisten hupenevasta kielivarannosta on viime vuodet ollut kielikoulutuksen kestopuheenaihe. Englannin taidon hyödyn ja välttämättömyyden ymmärtävät kaikki, mutta samalla moni ajattelee, että englanti yksin riittää. Näin ei opinnoissa eikä työelämässä kuitenkaan ole. Kielivalintojen monipuolistamiseksi on kunnissa ja kouluissa järjestetty alakoululaisille kielisuihkutuksia, -karnevaaleja, -kerhoja ja muuta toimintaa innostuksen ja motivaation herättämiseksi. Vuosia jatkunut työ tuottaa kuitenkin hyvin hitaasti hedelmää ja samalla mm. lukioissa valinnaisten kielten opiskelu on vähentynyt. Kysyimme kieltenopettajilta Webropol-kyselyllä, mitä he kokevat suurimmiksi kielivalintojen esteiksi ja miten he korjaisivat tilannetta. Tammi-helmikuussa 2021 toteutettuun kyselyyn vastasi kaikkiaan 349 vastaajaa.

Julkaistu: 24. maaliskuuta 2021 | Kirjoittanut: Katja Mäntylä, Outi Veivo, Pirjo Pollari ja Jaana Toomar

Kielivaranto ja valinnaisten kielten opiskelun suosion lasku ovat aiheuttaneet huolta jo pitkään (Pyykkö 2017, Kyckling ym. 2019, Hildén ym. 2019, Helsingin Sanomat 2020, Vaarala ym. 2021). Vuonna 2019 alakoulun kuudesluokkalaisista 14,3 % opiskeli jotain muuta kieltä kuin englantia tai toista kotimaista (Vipunen). Lukiossa puolestaan kielten opiskelu vähenee tasaisesti: vuonna 2010 53,6 % lukion oppimäärän suorittaneista opiskeli vähintään kolmea kieltä. Vuonna 2017 vastaava luku oli 48,5 %. (Vipunen)

Toimeen on tartuttu sekä valtakunnallisesti että paikallisesti: kielten opettajat, kunnat ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat erilaisin hankkein pyrkineet kasvattamaan motivaatiota opiskella ja valita myös muita kieliä kuin englantia (Inha 2018, Lahti ym. 2020). A1-kielen varhentamisen vaikutuksia

A2-kielen valintoihin on vielä liian varhaista arvioida, mutta A1-kielen tarjonnassa ja valinnoissa englanti on useissa kunnissa ainoa vaihtoehto. Positiivisia kokemuksia kielitarjonnan ja -valintojen monipuolistamisesta löytyy mm. Tampereen Kieliä kehiin -hankkeesta. Toinen tuore esimerkki on Lahden kaupunki, jossa A2-kieli varhennettiin Suomen kieltenopettajien liiton (SUKOL) suositusten mukaisesti alkamaan 3. luokalta ja jossa liki puolet tulevista kolmasluokkalaisista innostui näin valitsemaan A2-kielen (Etelä-Suomen Sanomat 2021).

Paikalliset hankkeet ovat kuitenkin aina kunnan resurssien ja kielten opettajien jaksamisen varassa. Kielivalintojen pysyvä ja kattava monipuolistuminen vaatisi muitakin toimia, jotta Suomessa olisi tulevaisuuden kieliosajia. Kysyimme kielten opettajilta, mitä he näkevät esteinä ja toisaalta ratkaisuina kielivarannon kartuttamiseksi. Webropol-kysely tavoitti vastaajat kieltenopettajien paikallisyhdistysten, kielten opetuksen Facebook-ryhmien sekä kirjoittajien omien verkostojen kautta.

Kyselyyn vastasi tammi-helmikuun 2021 taitteessa yhteensä 349 vastaajaa, joista 99 % toimi opettajana, ja sen lisäksi tai sijaan 4 % opettajankouluttajana ja 4 % muissa tehtävissä, kuten koulutuspäällikkönä tai apulaisrehtorina. Vastaajista valtaosa, 89 %, työskenteli peruskoulussa ja 38 % lukiossa. Vastaajista 16 % työskenteli muissa oppilaitoksissa kuten vapaassa sivistystyössä, aikuiskoulutuksessa tai varhaiskasvatuksessa. Yli 100 % selittyi sillä, että osa vastaajista työskenteli useammalla kouluasteella eli esim. sekä yläkoulussa että lukiossa. Maantieteellisesti Etelä- ja Länsi-Suomi olivat hyvin edustettuina, sillä 78 % vastaajista sijoitti itsensä jompaankumpaan. Näillä alueilla on suuria kaupunkeja, mutta alueellinen jakauma saattaa osin myös heijastaa sitä, keitä kysely tavoitti.

Kyselyssä oli sekä monivalinta- että avokysymyksiä. Tässä tarkastelemme erityisesti vastauksia kahteen seuraavaan kysymykseen: Mikä mielestäsi estää monipuolisia kielivalintoja? sekä Mitä konkreettisia toimenpiteitä ehdotat kielivarannon parantamiseksi? Monivalintojen vaihtoehdot perustuivat tuoreisiin pro gradu -tutkimuksiin huoltajien kielivalintakäsityksistä (Hukka & Husu 2019, Tabell 2019), kuntien toimiin kielivalintojen edistämiseksi (Inha 2018) sekä keskusteluihin kielten opettajien kanssa.

Kielivalintojen esteitä opettajien käsityksen mukaan

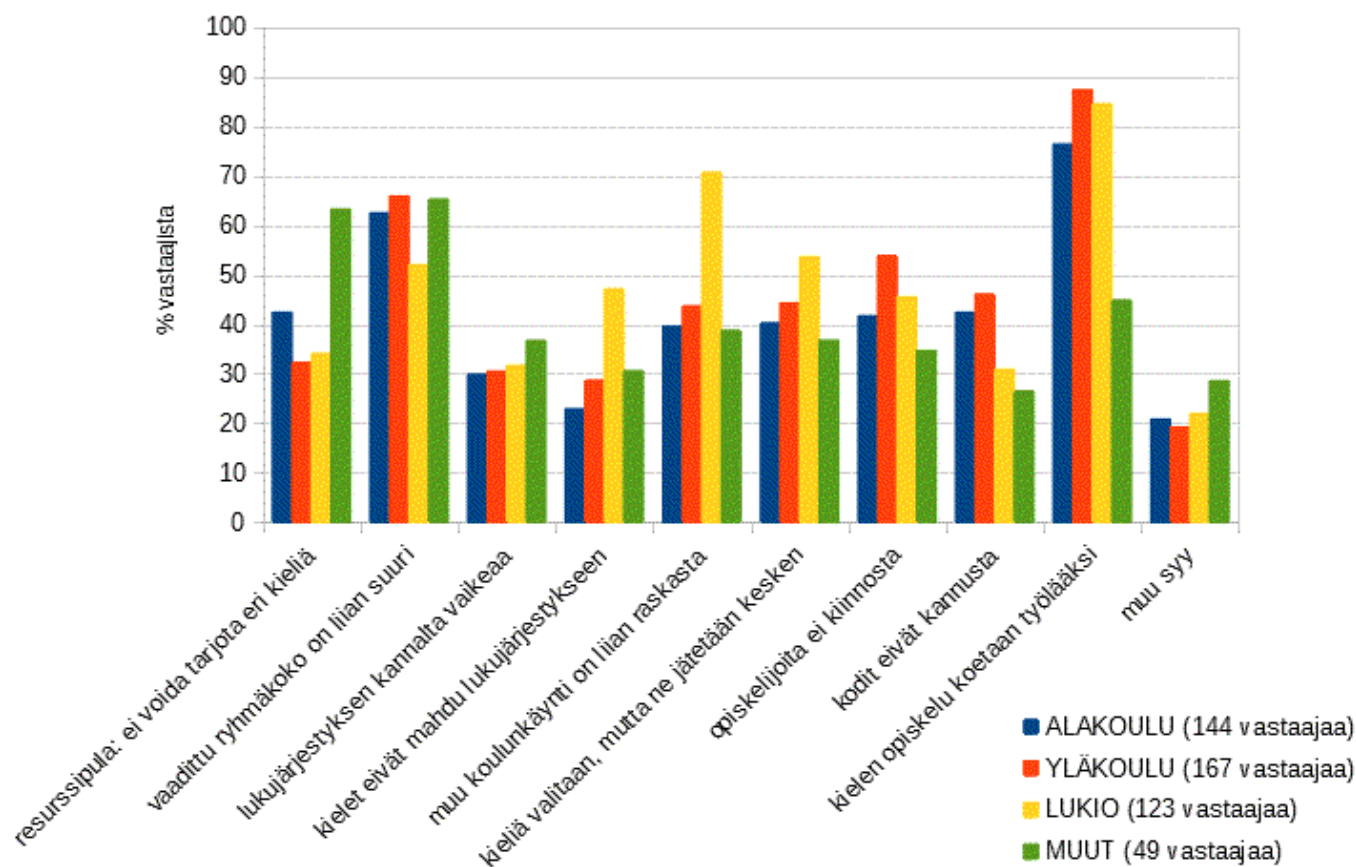
Yhteenvedo vastaajien (n = 349) nimeämistä monipuolisten kielivalintojen esteistä on koottu taulukkoon 1 ja kuvioon 1. Selvästi suurimpana esteenä annetuista vaihtoehdoista vastaajat pitivät sitä, että oppilaat ja opiskelijat kokevat kielen opiskelun työläänä. Lukion opettajat puolestaan näkivät lukio-opintojen kokonaisuudessaan olevan raskaita, mikä heijastuu myös kielivalintoihin. Samasta ilmiöstä kertoo myös se, että heidän mukaansa kieli ei useinkaan mahdu lukujärjestykseen (lukion opettajat: 47 %), vaan tunnit menevät kurssitarjottimella päällekkäin jonkin muun aineen, kuten pitkän matematiikan kanssa. Toiseksi suurimpana syynä (kaikki vastaajat: 63 %) kielivalintojen

vähyyteen nähtiin se, että vaadittu ryhmäkoko on liian suuri, ja tämä vaikuttaisi kuvion 1 perusteella olevan pullonkaulana eritoten perusopetuksessa. Myös opiskelijoiden kiinnostuksen puute, opiskelun keskeyttäminen sekä monipuolisen tarjonnan puute saivat useita mainintoja.

	ALAKOULU (n = 144)	YLÄKOULU (n = 167)	LUKIO (n = 123)	MUUT (n = 49)	KAIKKI (n = 349)
resurssipula: ei voida tarjota eri kieliä	42,4 %	32,3 %	34,1 %	63,3 %	40,4 %
vaadittu ryhmäkoko on liian suuri	62,5 %	65,9 %	52,0 %	65,3 %	62,5 %
lukujärjestyksen kannalta vaikeaa	29,9 %	30,5 %	31,7 %	36,7 %	32,7 %
kielet eivät mahdu lukujärjestykseen	22,9 %	28,7 %	47,2 %	30,6 %	31,8 %
muu koulunkäynti on liian raskasta	39,6 %	43,7 %	70,7 %	38,8 %	49,0 %
kieliä valitaan, mutta ne jätetään kesken	40,3 %	44,3 %	53,7 %	36,8 %	44,1 %
opiskelijoita ei kiinnosta	41,7 %	53,9 %	45,5 %	34,7 %	45,9 %
kodit eivät kannusta	42,4 %	46,1 %	30,9 %	26,5 %	38,1 %
kielen opiskelu koetaan työlääksi	76,4 %	87,4 %	84,6 %	44,9 %	80,2 %
muu syy	20,8 %	19,2 %	22,0 %	28,6 %	20,9 %

Taulukko 1: Vastaukset monivalintakysymykseen “Mikä mielestäsi estää monipuolisia kielivalintoja?” vastaajan kouluasteen mukaan. (Yli 100 % selittyy sillä, että osa vastaajista työskenteli useammalla kouluasteella eli esim. sekä yläkoulussa että lukiossa.)

Esteitä monipuolisille kielivalinnoille

Kuvio 1: Vastaukset monivalintakysymykseen “Mikä mielestäsi estää monipuolisia kielivalintoja?” vastaajan kouluasteen mukaan.

Vastaajien vapaat kommentit monivalintakysymykseen valaisevat asiaa tarkemmin. Kommenteissa mainitut esteet kielivalinnoille voidaan ryhmitellä seuraavasti: arvot ja asenteet, resurssit, korkeakoulujen opiskelijavalinta (pistelaskusysteemi), lukujärjestys ja valinnaisaineet (kielen valinta kaventaa muita valintamahdollisuuksia), koettu työläisyys ja vaatimustaso sekä markkinointi. Osin nämä syyt kietoutuvat yhteen, sillä jos kielen opiskelu koetaan työlääksi, asenteetkin ovat negatiivisia. Monessa vastauksessa nousi esiin myös se, että sekä huoltajilla että oppilailla on usein se käsitys, että englanti yksin riittää. Kuten eräs vastaaja kiteytti:

Kielten tunnit ovat yleensä joko päivän ensimmäiset tai viimeiset, mikä on oppilaista lannistavaa. Oppilailla on monesti hurjan paljon harrastuksia ja oppilaat ottavat liikaa paineita koulusta ja harrastuksista mikä aiheuttaa väsymystä. Huoltajien asenne negatiivinen ja että englanti riittää.

Koettu työläisyys saattaa osin johtua lukujärjestysteknisistä seikoista: jos valinnaiskielen opiskelija jää perjantain iltapäivän tunteina kouluun opiskelemaan kieltä, kun kaverit jo lähtevät viikonlopun viettoon, kielen opiskelu voi tuntua työläältä. Toisaalta korkeakoulujen todistusvalinta on siirtänyt painetta koulumenestyksestä yhä alemmille luokille, ja tämä yhdistettynä tavoitteellisiin vapaa-ajan harrastuksiin lisää varmasti koettua työläisyyttä. Kielen oppiminen kiistatta vaatii aikaa ja toistoa. Yläkoulussa on suuri houkutus valita valinnaisaineeksi jotain kevyemmäksi koettua ainetta, josta ei ehkä tule läksyä ja joka ei vaadi uuden sisältöasian opettelua. Kunta opetuksen järjestäjänä, tai jopa koulu itse päättää tarjolla olevista valinnaisaineista:

Liikaa kepeitä valinnaisia yläkoulussa, niitä pitäisi yhdistää. Esim. liikuntaa on montaa sorttia.

Yläkoulun valinnaisainetarjonnassa on aivan liikaa taito- ja taideaineita, erilaisia harrastekursseja ym. sellaista. Kuka valitsisi sellaisen valinnaisaineen, joka edellyttää työntekoa, jos tarjolla on kymmenittäin kursseja, jotka eivät edellytä kotona työskentelyä.

Lukion puolella korkeakoulujen uuden valintamenettelyn koettiin heikentävän valinnaiskielten suosiota. Keväästä 2020 alkaen yli puolet korkeakoulujen opiskelijoista valitaan todistusten perusteella ja ylioppilastodistuksen pitkän matematiikan arvosanoista saa enemmän pisteitä kuin pitkän kielen arvosanoista. Koska pisteytystaulukko antaa kuvan pitkän matematiikan tärkeydestä opiskelijavalinnoissa, lukiolaiset valitsevat sen entistä useammin opinto-ohjelmaansa, jolloin valinnaisille kielille ei enää riitä aikaa. Toisaalta pisteytysjärjestelmä antaa huomattavan vähän pisteitä valinnaisten kielten kirjoittamisesta ylioppilaskirjoituksissa, mikä myös vähentää niiden merkitystä opiskelijavalinnoissa. Tämän moni vastaaja nosti esiin kommentteissaan:

Yliopistojen hakusysteemi, opojen kielivastaisuus.

Ei kannata kirjoittaa lyhyitä kieliä, koska niistä ei saa tarpeeksi pisteitä korkeakouluvalinnoissa.

Opiskelijat eivät saa konkreettista hyötyä hakeutuessaan jatko-opintoihin

Jos koetaan, että kielestä ja sen opiskelusta ei ole hyötyä, ja opiskelu koetaan lisäksi työläänä ja raskaana, kielivalinta ei varmasti ole houkutteleva vaihtoehto. Lukion opinto-ohjauksessa saatetaan tästä syystä ohjata valitsemaan muita aineita kuin kieliä, joista ei ole korkeakouluun pyrkijälle samanlaista välitöntä hyötyä kuin pitkästä matematiikasta.

Kielivalinnoille on siis monia melko isojakin esteitä, joista valtaosaan yksittäinen opettaja tai kuntakaan ei voi suoraan vaikuttaa. Millaisia keinoja opettajat näkevät tilanteen parantamiseksi?

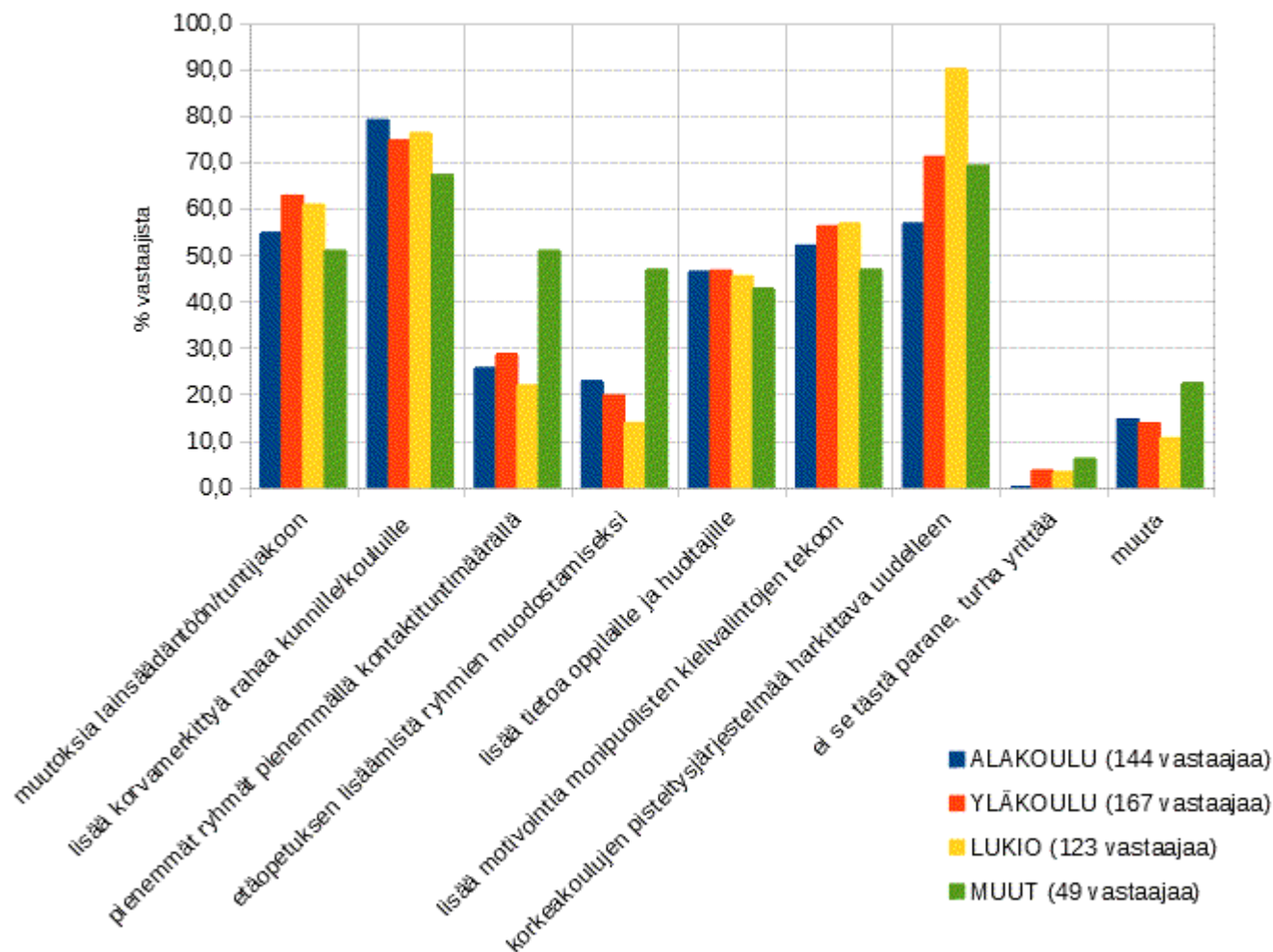
Opettajien ehdotuksia kielivalintojen monipuolistamiseksi

Kun tarkastellaan opettajien käsityksiä siitä, miten kielivalintoja voitaisiin monipuolistaa (yhteenvedo taulukossa 2 ja kuviossa 2), yhä selvemmin piirtyy kuva siitä, että opettajien mielestä kielikampanjat eivät enää riitä, vaan tarvitaan rakenteellisia muutoksia. Vain 10 % vastaajista kertoi, että omassa oppilaitoksessa ei ollut vielä tehty mitään kielivalintojen monipuolistamiseksi. Vastauksista nousee esiin se, että resursseja ei ole nykyään välttämättä riittävästi ja että korvamerkitty raha kielenopetukseen parantaisi tilannetta erityisesti alakoulun ja lukion opettajien mielestä. Korkeakoulujen opiskelijavalintaan liittyvän pistejärjestelmän uudistusta kaipaavat etenkin lukioiden opettajat, mutta myös yli 70 % yläkoulun ja 57 % alakoulun opettajista. Myös tuntijako- tai muut rakenteelliset uudistukset nähdään varteenotettavina parannuskeinoina, sillä yli puolet vastaajista näkee ne yhtenä ratkaisukeinona. Motivointiin ja tiedottamiseen kannattaa edelleen opettajien mukaan satsata. Positiivista on se, että vain 3 % kaikista vastaajista (n = 349) näkee tilanteen toivottomana.

	ALAKOULU (n = 144)	YLÄKOULU (n = 167)	LUKIO (n = 123)	MUUT (n = 49)	KAIKKI (n = 349)
muutoksia lainsäädäntöön/ asetuksiin/ tuntijakoon	54,9 %	62,9 %	61,0 %	51,0 %	57,3 %
lisää korvamerkittyä rahaa kunnille/kouluille	79,2 %	74,9 %	76,4 %	67,4 %	74,5 %
pienemmät ryhmät pienemmällä kontaktituntimäärällä	25,7 %	28,7 %	22,0 %	51,0 %	29,5 %
etäopetuksen lisäämistä ryhmien muodostamiseksi	22,9 %	19,8 %	13,8 %	46,9 %	24,4 %
lisää tietoa oppilaille ja huoltajille	46,5 %	46,7 %	45,5 %	42,9 %	44,7 %
lisää motivointia monipuolisten kielivalintojen tekoon	52,1 %	56,3 %	56,9 %	46,9 %	52,4 %
korkeakoulujen pisteitysjärjestelmää harkittava uudelleen	56,9 %	71,3 %	90,2 %	69,4 %	70,2 %
ei se tästä parane, turha yrittää	0,0 %	3,6 %	3,3 %	6,1 %	3,2 %
muuta	14,6 %	13,8 %	10,6 %	22,5 %	12,6 %

Taulukko 2: Vastaukset monivalintakysymykseen "Mitä konkreettisia toimenpiteitä ehdotat kielivarannon parantamiseksi?" vastaajan kouluasteen mukaan.

Ratkaisuja kielivalintojen monipuolistamiseen

Kuvio 2: Vastaukset monivalintakysymykseen “Mitä konkreettisia toimenpiteitä ehdotat kielivarannon parantamiseksi” vastaajan kouluasteen mukaan. (Yli 100 % selitty sillä, että osa vastaajista työskenteli useammalla kouluasteella eli esim. sekä yläkoulussa että lukiossa.)

Tässäkin kysymyksessä oli mahdollisuus kommentoida vastausta. Kommenttien luokittelussa nousivat esiin seuraavat teemat: kielten aseman parantaminen ja opiskelupolkujen takaaminen, vaikuttaminen valtakunnallisella tasolla eri keinoin kuten tuntijako, rahoitus ja valtioneuvoston yleiset tavoitteet, kielten valitseminen houkuttelevammaksi, kielistä hyötyä jatko-opintoihin, arvojen ja asenteiden muokkaaminen: tiedottaminen ja markkinointi. Yhteiskunnassa vallalla olevat arvot heijastuvat julkiseen puheeseen ja saattavat näkyä myös koulun arjessa:

Arvomaailman kirkastaminen > matematiikka ja kovat tieteet ei ole ainoa autuaaksi tekevä, ja KAIKISSA ammateissa tarvitaan kommunikointitaitoja, erityisesti korkeakoulutetut ja insinöörit.

Lisää arvostusta vieraiden kielten osaamiselle. Ei kaivata vähättelyä siitä, kuinka ei maailmassa tarvita muuta kuin englantia tai kuinka käännskoneet pian hoitavat kaikki hommat.

Rehtorin ja kollegoiden vähättelevät puheet pois.

Yhteistyö työelämän kanssa, tietoa myös työnantajilta siitä, mitä arvoa kielillä voi olla. Kielet esille mediassa.

Asenteiden muokkaamisen lisäksi kaivattiin koulutuksen rakenteiden ravistelua. Esimerkiksi jonkinlainen pakkovalinta tai kieliopintojen hyväksilukeminen myöhemmissä opinnoissa voisi ohjata monipuolisempiin kielivalintoihin jo yläkoulussa:

Valinnaisaineiden tarjontaa yläkoulussa pitäisi "korittaa" siten, että yhdestä korista olisi valittava sellainen aine, joka edistää oppilaiden kognitiivisten taitojen kehittymistä (valinnaisia kieliä, englannin ja ruotsin tukikursseja, matematiikkaa ym.)

Vapautetaan englannin osaajat enkun opetuksesta, jos ottavat uuden kielen.

Korkeakouluvalinnoissa hyväksytysti suoritettujen kieliopintojen pitäisi aina vaikuttaa positiivisesti pistemäärään.

Jatko-opinnoissa saisi hyvitystä aiemmin suoritetuista kieliopinnoista.

Kohennuskeinoissa heijastui siis kaksi suuntaa: yhtäältä laaja kielitaito pitäisi nähdä arvona sinänsä, mutta pitäisi myös korostaa sitä, millaista välinearvoa kielitaidolla on niin opinnoissa kuin työelämässäkin.

Muutoksia koulutuskentässä jo 1980-luvulta

Koska vastaajat näkivät rakenteiden ravistelun merkittävänä keinona kielivarannon kartuttamiseksi, pohdimme tässä hieman, millaisia rakenteellisia uudistuksia on viimeisten vuosikymmenten aikana tehty niin perusopetuksen kuin lukiokoulutuksen saralla.

Vuoteen 1985 saakka lukiossa oli kaksi pakollista vierasta kieltä kaikille (Sajavaara 2006). 2000-luvulla tehtiin lukuisia uudistuksia, joiden sivutuotteena kielten asema koulussa heikkeni. Vuonna 2001 tuntijakouudistus muutti A2-kielten tuntijakoa siten, että puolet kaikista valinnaiskielen vuosiviikkotunneista siirtyi ala-asteelle (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004), jossa sen opetus toteutuu ylimääräisinä, muun kouluajan ulkopuolisina tunteina. Tämä kuormittavuus varmasti osaltaan vaikutti siihen, että valinnaiskieliä sekä tarjottiin että valittiin tämän jälkeen

vähemmän (Tulevaisuuden perusopetus 2012). Vuonna 2006 ylioppilastutkintoon tullut ainereali lisäsi kokelaiden mahdollisuuksia kirjoittaa useita reaaliaineita, mikä puolestaan on vähentänyt valinnaiskielten kirjoittamista. Esimerkiksi vuonna 2005 lyhyen saksan kirjoitti yhteensä 5976 kokelasta, kun vuonna 2011 kirjoittajia oli enää 2616 (Ylioppilastutkinto 2011). Vuonna 2020 lyhyen saksan ylioppilaskokeeseen ilmoittautui 1611 kokelasta (Ylioppilastutkinto 2021). Asetus vuonna 2012 ruotsin varhennuksesta kuudennelle luokalle ilman vuosiviikkotuntien lisääystä johti siihen, että oppilaalle saattaa tulla puolen vuoden tai jopa vuoden tauko ruotsin opinnoissa yläkoulussa. Näin pitkä tauko luonnollisesti hidastaa opinnoissa edistymistä ja kielitaidon kehittymistä. Toisaalta ruotsin varhennus johti myös joissain kouluissa tilanteeseen, jossa A2-kieli ja B1-kieli olisivat alkaneet peräkkäisinä vuosina, minkä vanhemmat saattoivat kokea riskinä. Vuoden 2020 A1-kielen varhennus ei vaikuttanut toivotusti, sillä yleisin A1-kieli on edelleen englanti (Vaarala ym. 2021). Varhennuksen vaikutuksista A2-kielen valintoihin on vielä liian aikaista sanoa mitään. Samana vuonna käyttöön otettu korkeakoulujen opiskelijavalinnan uudistettu pisteytysjärjestelmä sen sijaan ei ole kielille edullinen.

Näiden uudistusten tavoitteena tuskin on ollut heikentää kielten opiskelun asemaa, vaan se on ollut toimenpiteiden tahaton ja ennakoimaton seuraus. Uudistusten vastapainoksi on ollut erilaisia OKM:n ja OPH:n kärkihankkeita, joiden tavoitteena on ollut lisätä kielten opiskelua.

Kyselyn tulokset osoittavat, että yksittäiset opettajat ovat tehneet ja tekevät paikallistasolla arvokasta työtä kielivalintojen eteen. Paikalliset kampanjat tai määräaikaiset hankkeet eivät kuitenkaan vaikuta kuin hetken, kun taas rakenteelliset muutokset johtavat pysyvämpiin valtakunnallisiin muutoksiin. Siksi olisi ehkä syytä pohtia, pitäisikö seuraavan uudistuksen tai muutoksen olla sellainen, joka pyrkii aidosti edistämään kielivalintojen monipuolistumista pitkäjänteisesti.

FT Katja Mäntylä on ma. professori Turun yliopistossa.

FT Outi Veivo on yliopisto-opettaja Turun yliopistossa.

FT Pirjo Pollari on lehtori Jyväskylän yliopistossa.

FL Jaana Toomar on yliopisto-opettaja Jyväskylän yliopistossa.

Lähteet

Etelä-Suomen Sanomat 9.2.2021. Espanja ehdoton suosikki – Lahden tulevat kolmosluokkalaiset innostuivat kieliopinnoista, lähes puolet aloittaa syksyllä valinnaisen kielen opiskelun. <https://www.ess.fi/paikalliset/3623461>
(<https://www.ess.fi/paikalliset/3623461>) (16.2.2021)

Helsingin Sanomat 6.9.2020. Suomalaisten kielitaito rapautuu, kun englanti jyrää muut kielet. Pääkirjoitus.

Hildén, R., Lintuvuori M., Hahl, K., Ketonen R., Samulin T., Lindgren E. & Hotulainen R. (2019). Selvitys kielten oppimisen ja koulunkäynnin tuesta perusopetuksessa. Helsinki: Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskus ja Kasvatustieteen osasto. <https://www2.helsinki.fi/fi/verkostot/koulutuksen-arviointikeskus/selvitys-kielten-oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuesta-perusopetuksessa> (<https://www2.helsinki.fi/fi/verkostot/koulutuksen-arviointikeskus/selvitys-kielten-oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuesta-perusopetuksessa>) (16.2.2021)

Hukka, J. & Husu, J. (2019). Huoltajien kokemuksia lapsen ensimmäisen vieraan kielen valinnasta perusopetuksessa. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Inha, K. (2018). Vuosi kärkihanketta takana. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 9(4). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/vuosi-karkihanketta-takana> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/vuosi-karkihanketta-takana>) (16.2.2021)

Kyckling, E., Vaarala, H., Ennser-Kananen, J., Saarinen, T., Suur-Askola, L-M. (2019). Kielikoulutuksen saavutettavuus eurooppalaisessa perusopetuksessa: pääsyn, mahdollistumisen ja arvon näkökulmia. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7817-4> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7817-4>) (16.2.2021)

Lahti, L., Harju-Autti, R., Verkama, O. & Aaltonen-Kiiänmies, K. (2020). Tampereella panostetaan varhennetun kieltenopetuksen kehittämiseen ja monipuolisiin kielivalintoihin. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 11(2). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2020/tampereella-panostetaan-varhennetun-kieltenopetuksen-kehittamiseen-ja-monipuolisiin-kielivalintoihin> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2020/tampereella-panostetaan-varhennetun-kieltenopetuksen-kehittamiseen-ja-monipuolisiin-kielivalintoihin>) (16.2.2021)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004). Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet_2004.pdf (https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet_2004.pdf) (16.2.2021)

Pyykkö, R. (2017). Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-535-8> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-535-8>)

Sajavaara, K. (2006). Kielivalinnat ja kielten opiskelu. Teoksessa R. Alanen, H. Dufva, ja K. Mäntylä (toim.), *Kielen päällä. Näkökulmia kieleen ja kielenkäyttöön*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, 223–254.

Tabell, T. (2019). "Englanti riittää ja sillä pärjää" : parental role in the Preactional Stage of optional foreign language learning motivation in Finnish primary school learners. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/63580> (<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/63580>)

Tulevaisuuden perusopetus - valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. (2012). Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:6. Opetus- ja kulttuuriministeriö, koulutuspolitiikan osasto.

Vaarala, H., Riuttanen S., Kyckling, E. & Karppinen, S. (2021). Kielivaranto nyt! Monikielisyys vahvuudeksi -selvityksen (2017) seuranta. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kielivaranto-nyt-_julkaisu_sivuittain-1.pdf (https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kielivaranto-nyt-_julkaisu_sivuittain-1.pdf)

Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu: Perusopetuksen 1-6 luokkien A-kielivalinnat. [ht](https://vipunen.fi/fi-fi/perus/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx) (<https://vipunen.fi/fi-fi/perus/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx>) ([tps://vipunen.fi/fi-fi/perus/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx](https://vipunen.fi/fi-fi/perus/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx)) (16.2.2021)

Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu: Lukion oppimäärän suorittaneiden opiskelemien vieraiden kielten määrä <https://vipunen.fi/fi-fi/lukio/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx> (<https://vipunen.fi/fi-fi/lukio/Sivut/Kieli-ja-muut-ainevalinnat.aspx>) (16.2.2021)

Ylioppilastutkinto 2011. Tilastoja ylioppilastutkinnosta. Ylioppilastutkintolautakunta. Sastamala: Vammalan kirjapaino.

Ylioppilastutkinto 2021. Ilmoittautuneet eri kokeisiin tutkintokerroittain 2012 - 2021 <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2021A2012T2010.pdf> (<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2021A2012T2010.pdf>) (13.3.2021)

Artikkeliin viittaaminen

Mäntylä, K., Veivo, O., Pollari, P. & Toomar, J. (2021). English only? Kielten opettajien käsityksiä kielivalintojen monipuolistamisen esteistä ja keinoista. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(2).
Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2021/english-only-kielten-opettajien-kasityksia-kielivalintojen-monipuolistamisen-esteista-ja-keinoista> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2021/english-only-kielten-opettajien-kasityksia-kielivalintojen-monipuolistamisen-esteista-ja-keinoista>)

